

Ilmub üks kord kuus alates 1993. aastast

ISSN 1406-0698

Tänases numbris :

↗	EESTI UUDISED	1
↗	Standardikomisjonis	2
↗	ISO Peassambleel	3
↗	CEN Peassambleel	4
↗	Saksa abiprogrammist	6
↗	Mõõde ja tolerants (ISO/TK 213 koosolekul)	7
↗	Euroopa standardite müügist	9
↗	Codex Alimentariuse istungil	11
↗	CEN UUDISED	13
↗	ISO UUDISED	13
↗	Oktoobris saadud	
	ISO standardid	14
	IEC standardid	21
	CEN standardid	22
↗	Uudiskirjandus	28
↗	Eesti standardite kavandid	29
↗	Müügile saabunud	29
↗	Registrisse kantud	30
↗	EVS Teataja 1998 tellimine	31

EESTI UUDISED

- 2. oktoobril toimus majandusministeeriumis kohtumine Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga EBRD esindajate Dr. Antonio J. Marques Mendese ja hr Urmas Paaveliga.

Kõne all oli EBRD-EL/Phare ühisprojekt, mille eesmärgiks on aidata viiel võimalikul EL liikmel täita EL-ga liitumisel EL normatiive. Kõne all olid tehnilised normid, mis hakkaksid mõjutama nende viie riigi erinevaid töötlus- ja tootmissektoreid ning eeldavad märkimisväärseid investeeringuid ettevõtete tootmisesse ja toodetesse. Projekt on Eestis esialgu suunatud tekstiili- ja toiduainesektoritele, kust valitakse välja kummastki 5 ettevõtet, kellele suunatakse investeeringud.

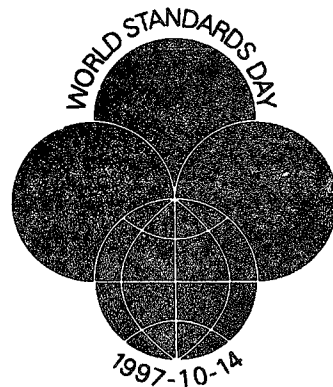
- 9. oktoobril tuli majandusministeeriumis kokku majandusest kirjutavate ajakirjanike klubi. Jututeemaks oli eksport, mille arendamise vajalikkusest ja võimalustest rääkisid ajakirjanikele majandusministeeriumi ja selle allasutuste esindajad s.h ka Viktor Krutob Standardiametist, kes rääkis kvaliteedi osast eksportkaupade konkurentsivõimes.

- 13. oktoobril 1997 väljastas Standardiamet viienda akrediteerimistunnistuse. Selle sai Tartu Veterinaarlaboratorium, mis tunnistati vastavaks EVS-EN 45001:1995 nõuetele kui katselabor loomhaiguste diagnoosimise ja toiduainete analüüside valdkonnas. Labori aadress EE2400 Tartu Kreutzwaldi 30. Katsetuste eest vastutav isik on pr Liivi Anso.

Labori akrediteerimisulatusse kuulub 71 katse(analüüsi)metoodikat. Lähemat teavet akrediteerimisulatusse kohta võib saada tel 49 88 90 hr Edi Kulderknap.

- 14. oktoobril toimus Standardiametis Rahvusvahelisele standardipäevale pühendatud koosolek. Koosolekul rääkisid rahvusvahelisest standardimisest EVS peadirektor Arno Univer ja standardiosakonna juhataja Endla Sandberg. PRAQIII koordinaator Sirje Leol rääkis PRAQIII võimalustest. Koosolijad vaatasid ka SFS videot standarditest "Hommikust õhtuni".

Tänavuaastasel Standardipäeval üllatas meid meeldivalt elektrooniline press, kes näitas üles suurt huvi standardimise vastu. Intervjuud anti "Kuku raadiole", Raadio 2-le, TV 3-le, Eesti Raadio venekeelsete saadete toimetusele. Ilmus standarditemaatiline kirjutis ka 15.oktoobri Päevalehe Ärilisas.

- 22. oktoobril toimus infotehnoloogia standardimise tehnilise komitee asutamiskoosolek, kus eriti põhjalikult arutati komitee põhikirja kavandit. Arutelu oli väga elav, kuid tehnilise komitee asutamiseni sel koosolekul veel ei jõutud.

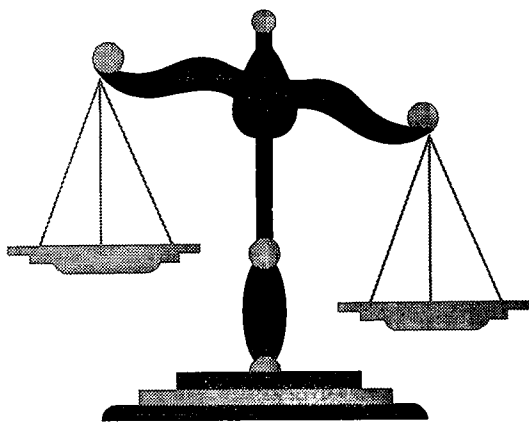
- 27. augustil k.a võeti Eesti Vabariik Rahvusvahelise Legaalmetroloogia Organisatsiooni OIML kirjavahetajaliikmeks. Mõõteseadusest tulenevalt esindab Eestit OIML-is Standardiamet. Samal teemal vt ka EVS Teataja 8,9/97.

PRAQIII RAAMES

- 27-28. oktoobril toimus 2 seminari “Tehniliste komiteede sekretäridele ja rahvuslike standardiorganisatsioonide tehnilistele töötajatele” ning “Jälgitavus ja metrooloogiline määramatus etalonainete juures”.
- Seminar-workshop Uue lähenemisviisi direktiividest toimub 8-10. detsembril Brüsselis. Eestile on ette nähtud 7 kohta.
- 1-3. oktoobril Brüsselis peetud infoühiskonnas vajalike standardite kasutuselevõtu edendamise ülemaailmsel standardite konverentsil “Ehitades 21. sajandi globaalset infoühiskonda” osales Monika Oit Küberneetika Instituudist. Konverentsi materjalidega võib tutvuda Eesti Informaatikakeskuses või Internetis aadressil <http://www.ispo.cec.be/standards/con97/>
- 6-7. oktoobril Kopenhaagenis toimunud “Euroopa standardite müügi ja levitamise foorumil” käis Maie Jaanits Standardiametist. Foorumi materjalidega saab tutvuda standardiosakonnas. Vt lk 10.
- 8-9. oktoobril CEN-i Peassambleel Viinis osalesid EVS peadirektor Arno Univer ja standardiosakonna juhataja Endla Sandberg. Vt lk 5.
- 13-17. oktoobril Kölnis toimunud toidumessil “Anuga '97” käis Lehti Redel Toiduainetööstuse Liidust.
- 16-17. oktoobril Stockholmis toimunud Euroopa turujärelevalve konverentsil osales Tarbijakaitseameti asedirektor Enn-Toivo Annuk.
- 20-23. oktoobril Prantsusmaal Besanconis toimunud rahvusvahelisel metroloogiakonverentsil osales TTÜ metroloogia- ja mõõtetehnika professor Rein Laaneots.

STANDARDIKOMISJONIS

02 10 97 toimunud Stanadrdikomisjoni koosoleku protokollist

- 1 Eesti standardite kavandite arutelu**
- 1.1 Eelisooleeritud seotud torusüsteemid maa-alustele kuumaveevõrkudele. Eelisooleeritud toru (EVS-EN 253)**
- 1.2 Eelisooleeritud seotud torusüsteemid maa-alustele kuumaveevõrkudele. Eelisooleeritud liitmik (EVS-EN 448)**
- 1.3 Eelisooleeritud seotud torusüsteemid maa-alustele kuumaveevõrkudele. Eelisooleeritud sulgurid (EVS-EN 488)**
- 1.4 Eelisooleeritud seotud torusüsteemid**

maa-alustele kuumaveevõrkudele. Eelisooleeritud liited

Kavandite esitaja: Esialgse Euroopa standardite tõlke esitas Kütte-Ventilatsiooniinseneride Ühing, kavandite lõppredaktsioonid Standardiamet.

Euroopa standardite EN 253, EN 448, EN 488, EN 489 ülevõtt Eesti standarditeks.

KUULATI: Ülevaadet kavandite ettevalmistamise käigus esitatud erinevatest arvamustest eestikeelsete terminite kohta. Esialgse tõlke ekspertiisi käigus soovitati võtta kasutusele lühiterminid kasutades eesliidet kasuk-, mille kasutuselevõtt leidis tugevat vastuseisu spetsialistidelt, kuid mida väga toetasid keeletespetsialistid. Väga erinevaid arvamusi oli ka teiste terminite suhtes (sulgur või ventiil või kraan, keevitusosalased terminid). Kuulati ära hr Henn Saari ja komisjoniliikmete kirjalikud arvamused. Arutati läbi kavandites kasutatud terminid.

OTSUSTATI: Kavandid heaks kiita. Kuna standardite järele on vajadus, otsustati mitte jätkata vaidlusi kasutatavate terminite osas. Tuua pakutud lühiterminid (eesliitega kasuk-) teadmiseks standardite jaotistes "Terminid ja määratlused" ning "Käsitlusala", jaotises "Terminid ja määratlused" anda ka nende terminite ingliskeelsed vasted. Termin "sulgur" asemel leiti olevat õigem kasutada "ventiil (kraan)". Kevvitusosalaste terminite osas lepitati kokku, et kontrollitakse nende vastavust käesoleval ajal Eesti standarditena väljaandmiseks ettevalmistamisel olevate keevitusosalastes standardites kasutatavatega.

Kavandite tekstidesse viia sisse kokkulepitud tekstiparandused.

2 Mitmesugust

Arutati probleeme, mis tekivad rahvusvaheliste ja Euroopa standardite tõlkimisel.

Hädatarvilik on terministandardite olemasolu, terminite andmebaas. Lähimõeldum peaks olema standardite tõlkemeetodil ülevõtmise protsess. Käesoleval ajal on see väga pikk ning aeganõudev.

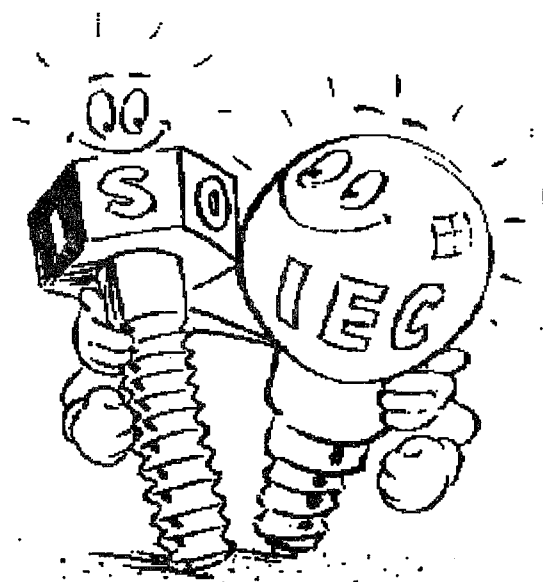
ISO JUUBELIPEASSAMBLEEL

ISO 50. aastapäevale pühendatud 20. Peaassamblee toimus 23-24. septembril 1997 Genfis - ISO asukohalinnas.

Tegemist oli erilise pidulikkusega läbiviidud aasta suursündmusega, millel osales enamuse ISO 120 liikmesmaast, esialgsetel andmetel 107 riigi esindajad.

Avatseremoonial esinesid sõnavõttudega kõrged ametiisikud: Šveitsi konföderatsiooni president, ISO president, Rahvusvahelise Tööstuskoja eelmine president, WTO peasekretär, ÜRO Genfi esinduse peasekretär, Genfi Kantoni Nõukogu president.

Peaassamblee enda töö kulges traditsioonilise päevakava järgi: ISO presidendi avakõne, peasekretäri

ettekanne, ISO/IEC/ITU koostöö-
temaatika, koostöö WTO-ga, ISO

tuleviku strateegiad, poliitiliste konsultatiivkomiteede CASCO, COPOLCO, DEVCO, INFCO aruanded; ISO Nõukogu uute liikmete määramine.

ISO uueks presidendiks aastateks 1999-2000 valiti professor Giacomo Elias Itaaliast, ISO asepresidendiks (poliitika) määrati aastateks 1998-1999 Hr Akira Aoki Jaapanist.

ISO Peaassambleed on aastatega kujunenud esinduslikeks suurfoorumiteks. Kord aastas on osalejatel üle maailma võimalik taas kohtuda juba tuttavate kolleegidega või siis sõlmida uusi tutvusi.

Meile muidugi pakub erilist huvi ümberkorralduste teele asunud maade kogemus, seda eelkõige endiste Ida-Euroopa maade osas. Neil teemadel toimus Peaassambleele eelnevatel päevadel DEVCO poolt korraldatud töökoosolek arengumaade standardimise infrastruktuuride kaasajastamise teemadel. Ehkki Eesti selle komitee liikmeskonda ei kuulu, oli mul võimalus ülalnimetatud üritusel osaleda. Päevakorra põhipunktid haarasid järgmisi probleeme:

- rahvusliku standardiorgani staatus;
- sertifitseerimise ja akrediteerimise optimaalsed struktuurid;
- tehniline abi, selle korraldamine ja kasutegur;
- reklaami, turunduse ja koolituse mõju standardimise efektiivsusele.

Esinejateks olid arengumaade standardiorganisatsioonide ning mitmesuguseid rahvusvahelisi ja

Arno Univer
EVS Peadirektor

EUROOPA STANDARDIKOMITEE PEAASSAMBLEEST

Käesoleval aastal toimus Euroopa Standardikomitee CEN peaassamblee

riiklike abiprogramme pakkuvate organisatsioonide esindajad.

Huvipakkuv oli küsimus standardiorganite staatusest. Näiteks 94-st arengumaa standardimisega tegelevast institutsioonist koguni 82 loetakse valitsusasutuseks. Ainult 6 Ladina-Ameerika institutsiooni on eraõiguslikud. Seevastu arenenud maades on eraõigusliku staatusega 2/3 vastavatest institutsioonidest.

Üldjoontes jäi kõlama ümberkorralduste vajaduse mõtte, et muuta standardimist efektiivsemaks, ökonoomsemaks, tööstuse vajadusi arvestavamaks ja kliendile kasulikumaks. Seejuures juhiti tähelepanu asjaolule, et arengumaade tööstus ja teised standardeid vajavad organisatsioonid ei ole võimelised seda tegevust kas tarvilikul määral või isegi minimaalselt finantseerima. Ümberkorraldustega tuleb saavutada aga vähemalt sedagi, et asjasthuvitatud organisatsioonid saaksid probleemide lahendamisest osa võtta. Riigi rahalise toetuse osal standardimisele arengumaades on ka tänapäeval eriline ja otsustav tähtsus.

Eraõigusliku organisatsiooni moodustamine on õigustatud ainult konkreetsete rahaallikate olemasolul. Seda mõtet kinnitas ka Ungari esindaja nende endi kogemuse põhjal.

Lõppkokkuvõttes arvan, et seekordne suurürituste tsükkel andis enam kasulikku just standardimistegevuse kaasajastamise küsimustes.

Peaassamblee töödokumentidega on võimalik tutvuda Standardiametis.

7.-9 oktoobrini Viinis. Kolm pingelist ja huvitavat päeva täis uusi ja huvitavaid teadmisi ning kohtumisi

kolleegidega. Tavapäraselt algas assamblee avatud sessiooniga, mille seekord põhitähelepanu oli pööratud standardite ja õigusaktide vahelistele suhetele.

Väga tähelepanelikult kuulati ja esitati ohtralt küsimusi pr Helen Delaney, kes töötab USA EL missioonis ja hr Alain Souloumiacile - prantsuse juristile.

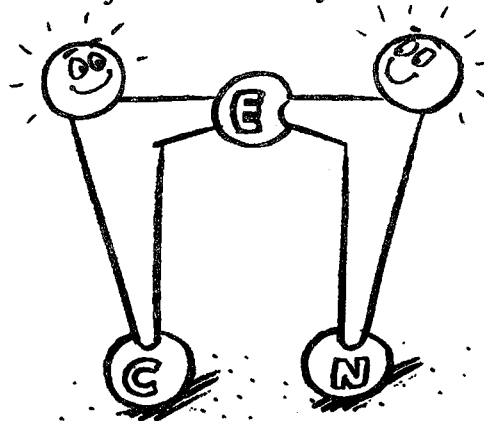
Pr Delaney tutvustas oma ettekandes "The U.S."New Approach" seadust, mis nõuab valitsuselt vabatahtlike standardite ja vastavushindamise protseduuride kasutamist vähendades reguleerimist valitsuse dokumentidega. Seaduse kohaselt tuleb valitsusorganitel endale vajalike standardite ettevalmistamisel rohkem usaldada erasektorit, mitte teha seda ise (NIST-i koordineerimisel). Nagu ütles pr Delaney, on see Ameerika Uus lähenemisviis, mis küll erineb Euroopa Uuest lähenemisviisist.

Hr Souloumiac oma ettekandes "Specifications - standards - regulations: different solutions to different problems" käsitles standardite ja õigusaktide suhet EL Uue lähenemisviisi kontekstis, - de jure standardite rolli. Hr Souloumiaci ettekanne oli saadaval prantsuse keeles, kuid tänu tema suhetele Eestiga (hr Souloumiac oli standardimise ekspert PRAQ92 raames ning tegi hiljuti ekspertiisi Eesti standardiseaduse eelnõule) on ta lubanud saata meile ettekande ingliskeelse teksti.

Seoses sellega, et esimene CEN liitunud liige on saavutanud täisliikme staatuse, oli avatud sessioonil ette nähtud ka täisliikmeks saanud Tšehhi Standardiinstituutsiooni COSMT tegevpresidendi pr Vaclava Horakova ettekanne.

Pr Horakova ütles, et liitunud liikmeks saamise momendist hakati suunitlema täisliikmeks saamist, kusjuures esmatähtsaks loeti vabatahtlikuks

standardimiseks vajalike uute õigusaktide kehtestamist. EN standardite ülevõtuks kehtestati aastaplaanid, milles nähti ette igaaastane juurdekasv. Kusjuures ta ütles,

et selline massiline EN standardite ülevõtt ei oleks saanud teoks majandusringkondade aktiivse osavõtuta ja riigi toetuseta. Sellele aitas kaasa tugev standardimise kampaania EL poolse abiga ning standardijate koolitus.

Otsus COSMT tunnistamiseks CEN täisliikmeks langetati 1. aprillil 1997, kui Tšehhi oli üle võtnud 86 % Euroopa standarditest.

Pr Horakova märkis, kui raske ja keeruline oli saavutada seda staatust, sest mitte üksnes tingimus EN-ide ülevõtmise osas ei vajanud täitmist, vaid kõik CEN-i poolt kehtestatud tingimused (kokku 9) ning kinnitas, et COSMT ei taha kuuluda CEN passiivsete liikmete hulka, vaid soovib aktiivselt osaleda CEN standardimistöös.

Assamblee teisel päeval oli pool päeva pühendatud CEN-i juhtisikute aruannetele ning edasistele kavadele. Pikki ettekandeid ei peetud. Materjalid olid kõik varem laiali saadetud ning seetõttu piirduti lühisõnavõttudega, kommentaaride ja otsuste vastuvõtmisega. Tuleb mainida huvitavat asjaolu, et CEN eelarve esitatud projekti vastuvõtmise poolt ei hääletanud UNI (Itaalia) ja NNI (Madalmaad), kes põhjendasid

mittenõustumist sellega, et eelarves on ette nähtud suured kulutused infotehnoloogiale, kuid kusagil ei peegeldu kokkuvõid, mis peaks tulenema infotehnoloogiavahendite rakendamisest.

Pärastlõunal toimus CEN liitunud liikmete koosolek, kus arutati standardimise olukorda ning ettevalmistusi täisliikmeks saamiseks. CEN Peaassambleel oli ette nähtud Sloveenia esindaja ettekanne teemal, millist kasu on saanud liitunud liikmed oma liikmeksolekust. Kahel põhjusel: materjalid olid esitanud ainult 5 liitunud liiget (EVS nende hulgas) ning Sloveenia esindaja mitteosalemine assambleel, jäeti see küsimus päevakorrast välja, millega liitunud liikmed sugugi rahul ei olnud. Teiste poolt välja öeldud probleemid on samalaadsed ka meie probleemidega: palju ühissettevõtteid, vähene tööstusepoolne standardite vajadus, rahvuslike standardiinstituutide töötajate väike arv jne.

Põhinäitajateks saavutuste osas standardimise osas loetakse seadus-

andlikku raamistikku vabatahtlikuks standardimiseks, ülevõetud standardite arvu ning osalemist CEN tehniliste komiteede töös. Ning kahjuks ei ole Eestil siin eriti kiidelda (ei ole seadust, ainult 22 ülevõetud standardit, ülevõtmisel lubatud ainult tõlkemeetod, vähene osalemine CEN TC-des).

Peaassamblee tähtsündmuseks loen enda jaoks Austria Standardiinstituudi külastamist. Poole päeva jooksul tutvustati Austria Standardiinstituudi tegevust, pärast näidati ka Euroopa standardite müügipunkti - Austria Standardiinstituut on CEN publikatsioonide levitajaks.

Assambleel kuuldu järelalusena võib öelda, et selgelt on tunnetatav EL Komisjoni soov, mida vahendab Euroopa Standardikomitee, et EL pürgivate riikide standardiinstituutioonid peavad saavutama Euroopa standardiorganisatsioonide täisliikme staatuse nii ruttu kui võimalik, mis peab saama ka meie lähiaastate tegevuse peamiseks eesmärgiks.

Endla Sandberg

EVS standardiosakonna juhataja

JÄTKUB SAKSA ABIPROGRAMM

Jätkub Saksa abiprogramm standardimise arengu toetamiseks Eestis.

Käesoleva aasta juunikuus korraldas Saksa Standardiinstituut DIN Riias nõupidamise arutamaks Saksa standardimisalase abiprogrammi jätkumist Balti riikides.

DIN teatas Standardiametile programmi jätkumisest aastatel 1997-1999.

Programmi* raames on ette nähtud

- **dokumentide ja andmebaaside saamine EVS raamatukogusse:**
  - DIN standardid jt normdokumendid;
  - Euroopa Liidu tehnilised eeskirjad (Europäisches Recht der Technik);
  - Ehitusalast kirjandust;
  - Standardite andmebaas PERINORM;
  - Terminite andmebaas DIN-Term;

- **Saksa pool korraldab Tallinnas seminarid:**
  - standardimisest ehituses - 1997.a IV kvartal;
  - standardimisest - TTÜ jt kõrgkoolide õppejõududele - 1997.a IV kvartal;
  - standardite rakendamisest (eesti standardite kasutajate liidu (rahvuslik IFAN) loomise suunitlemiseks) - 1998.
- **Saksamaal konsulteeritakse**
  - EVS/TK 2 "Tsement ja lubi" eksperte (1998);
  - masinaehituse TK eksperte (1998-1999);
  - EVS raamatukogu töötajaid (koos läti spetsialistidega) andmebaaside ning normdokumentide käitlemises.

* Programm täpsustub töö käigus.

ISO/TC 213 NING MÕÕDE JA TOLERANTS

Algus eelmises numbris

EESTI KOHT TOLEREERIMISE ARENKUS

Tallinna Tehnikaülikoolis on pikka aega tegeldud mõõtmestamis- ja tolereerimisalase uurimistööga, eriti istude arvutamise automatiseerimisvõimaluste ja mõõtahelate praktiliste lahendusvõtete uurimisega. Kohe kui Eestis tekkisid võimalused otsekontaktideks rahvusvaheliste organisatsioonidega pöördusime koostööettepanekuga ISO/TK 3 sekretariaadi poole. Selle tulemusel tekkis meil väga hea kontakt TK 3 sekretäri hr H.-P. Grodega, kes on ühtlasi DIN-i vastava osakonna juht (Normenausschuss Länge und Gestalt Geschäftsführer (NLG)). 1993. a tegi hr Grode meile ettepaneku (kiri NLG 1/ISO 286/0 11. nov 1993) müüa meie poolt tolele ajaks koostöös Küberneetika Instituudiga loodud istu arvutamise programmipaketi turustamisõigus DIN Beuth kirjastusele. See müügileping küll ei realiseerunud mitmesugustel põhjustel, milledest küllalt oluline oli meie vähene huvi äritegevuse ja suurem huvi rahvusvaheliste standardite täiustamise vastu, aga koostöö jätkus. Kui tekkisid majanduslikud

võimalused (1995.a) võtsime osa TK 3 järjekordsest planaariumist ja esitasime oma töö tulemusi ning tegime ettepaneku ISO tolerantside istude süsteemi põhistandardi ISO 286 mõningaseks täiustamiseks, mis juhiks kasutaja istude algoritmiseeritud ja seega ka automatiseeritud arvutamise võimalikkuse ja vajalikkuse juurde. Varasemad rahvuslikud tolerantside süsteemid seda ei võimaldanud.

TK 3 planaarium aktsepteeris meie ettepaneku oma 10. märtsil 1995.a vastuvõetud Resolutsioonis nr 121 ja otsustas paluda meilt konkreetset kaastööd ajaks, mil suudetakse asuda ISO 286 ülevaatamisele.

Kõnesoleval TK 213 istungjärgul Zürichis otsustatigi joon- ja nurgamõõtmestamise (AG 7) ning strateegilise planeerimise (AG 1) nõürühmade koosolekul teha ettepanek uue tööühma moodustamiseks standardi ISO 286-1 ja sellega seotud standardite ülevaatamiseks. Plenaarium oma resolutsiooniga nr 243 fikseeris uue tööühma WG 12 käsitusala esialgu ühesõnalisena "Mõõde" ja kavandas tema üleasandeks ISO 286-1 ja temaga otseselt seotud standardite ISO 1829,

ISO 1938, ISO 8015 ja ISO 2768-1 ülevaatause ning standardi ISO 129-2 edasiarendamise.

Ülalöeldust järgneb, et järgmisel TK 213 plenaaristungil 12-20. jaanuaril 1998 St Petersburgis (Florida, USA) oodatakse ka meilt põhjalikku ja põhjendatud ettepanekut ISO 286 täiendamiseks, eriti automatiseeritud istuarvutuse alal.

MIDA VEEL ARUTATI ZÜRICHIS?

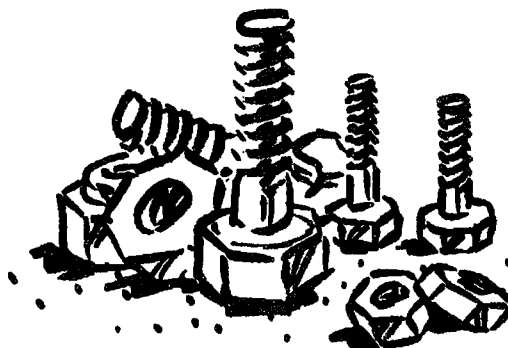
Väga palju tähelepanu ja vaidlusi kutsus esile tolereerimise põhiprintsiibi (ISO 8015) erineva mõistmise ja mõõtmise võimalused. Siia kuulub ümbrinõude (Envelope requirement) ja maksimum materjali printsiibi (MML) tegelik rakendamine joonistes, mida meie senini oma GOSTile põhineva lähenemise tõttu peaaegu ei kasuta.

Teine üldine mõõtmestamise ja tolereerimise tänaste rahvusvaheliste ja ka Euroopa rahvuslike standardite puudus on selles, et põhiorhk nendes on mõõtmeterantside määramisel, aga kuju ja asenditolerantse kasutatakse suhteliselt harva, ainult väga rangete sellealaste nõuete korral. Sisuliselt tähendab see, et selliselt tolereeritud joonisega ei ole masinaosa geometria üheselt spetsifitseeritud, vaid on vaikumisi eeldatud mingit mõistliku töötlemise täpsust. Kontrollida seda täpsust aga pole võimalik, kuna vastavaid nõudeid joonisel fikseeritud ei ole.

Olukorra parandamiseks kavandab TK 213 kõigi kuju- ja asendihälbeid normivate s.o. geomeetrilist tolereerimist käsitlevate standardite olulist ümbertöötamist, et nende kaudu jõuda mõõtmeterantside määramiseni. See muudab muidugi need standardid täiuslikumaks ja keerukamaks ning seega ka tolereerimisprotsessi mahukamaks.

Selline süsteem on kasutusel USA mõõtmestamise ja tolereerimise rahvusstandardis ASME Y14.5M, mille maht koos mõistete matemaatilisi definitsioone sisaldava standardiga ASME Y14.5.1M on üle 300 suu-reformaadilise lehekülje. USA standardite puuduseks on asjaolu, et ilmselt ajaloolistel põhjustel ei kasuta nad mõistet piirhälbed ja seega ka nimimõõdet Euroopalikus mõttes. See muudab muidugi joonmõõtmete kontrollimise ja ka istude arvutamise tunduvalt keerukamaks.

USA delegatsiooni initsiatiivil võeti Zürichis vastu ettepanek moodustada nõurühm AG 10, mille käsitusala on koostu tasemel tolereerimine (Assembly level tolerancing). Meie tunneme seda tegevust nimetuse all mõõtahelate koostamine ja lahendamise*. Nõurühma ülesandeks on eelnev uuring sellealaste standardite loomise võimalustest.

Koostu tasemel tolereerimise kohta seni rahvusvahelisi standardeid välja antud pole. Rahvusstandardeid on sel alal koostatud endises Nõukogude Liidus. Tallinna Tehnikaülikoolis on mõõteahelatega tegeletud arvestataval tasemel juba pikka aega, seetõttu on Eestil ka sel alal hea võimalus TK 213 töös tõsiselt kaasa rääkida.

*Ivar Märton, Mõõtmestamine ja tolereerimine III. Mõõteahelad tolerantside arvutamisel. TTÜ, Tallinn, 1996. 30 lk.

Ülalesitatud TK 213 päevaprobleemide põgusast loetelust selgub ju, et GPS standardite alal, mis moodustavad sisuliselt mehaanikainseneri tegevuse põhireeglite aabitsa, kavandatakse üsna revolutsioonilisi muudatusi. Kui me edaspidi tahame hoida masina- ja aparaaditooteid projekteerivate, valmistavate ja kasutatvate Eesti inseneride kirjaoskuse traditsiooniliselt kõrgel tasemel, siis peaksime nüüd küll lülituma aktiivselt TK 213 tegevusse. Nii tõsiste muudatuste korral ei ole lihtsalt võimalik ilma osaluseta selles töös hoida meie inseneride tegevust ja koolitust muutuva reeglistikuga kooskõlas. Pealegi on meil selliseks osaluseks praegu üsna head eeldused.

MIDA ON VAJA ISO TÖÖS OSALEMISEKS?

Oluline eeldus selleks on loomulikult elujõuline ja aktiivne rahvuslik tehniline komitee antud alal. Rahvusliku tehnilise komitee loomine

mõõtmestamise ja toleerimise ehk toote geomeetriaeristamise (GPS) alal on aga raske, sest seda ala käsitlevad standardid on alusstandardid (Basic Standards), mille kasutajate ring on väga lai. Nii laia kasutajaskonna korral hajub vastutus standardite eest, keegi ei tunnista neid omaks. Iga kasutaja mõtleb, miks peaksime meie nende standarditega tegelema, neid kasutama ju kõik. Eesti tingimustes on toote geomeetriaeristuse standardimise loomulikuks valdkonnakeskuseks Tallinna Tehnikaülikooli mehaanika-teaduskond.

Ülalöeldust lähtudes püüabki Aparaadiehituse Instituudi Konstruktiooniõpetuse õppetool kutsuda ellu vastava ala rahvusliku tehnilise komitee. Selle juures on aga hädavajalik Eesti tehnikaüldsuse mõistev ja toetav suhtumine, mida allakirjutanu ka loodab.

Ivar Märtson

Tallinna Tehnikaülikool

STANDARDITE MÜÜGIST JA LEVITAMISEST

06-07. oktoobril toimus Kopenhaagenis Taani Standardiorgani organiseerimisel, kolmeteistkümnes **Euroopa standardite levitamise foorumi (European Forum for Standards Distribution) EFSD** liikmete üldkoosolek.

Seekordsel kokkusaamisel oli esindatud 16 standardiorganisatsiooni 22 osavõtjaga ning ISO ja CEN Kesksekretariaatide esindajad. CEN liitunud liikmetest olid esindatud Ungari, Slovakkia ja Eesti.

EVS on osalenud EFSD töös alates 1996. aastast.

EFSD on CEN-i ja CENELEC-i liikmetest moodustunud vabatahtlik organisatsioon, mille koosolekutel ISO ja CEN-i esindajad osalevad vaatlejatena. EFSD esimees on pr Christa Arnfred Taani Standardist ja sekretär pr Ingrid Waloff BSI-st. EFSD sekretariaat asub samuti BSI-s. Esimees ja sekretär valitakse üldkoosoleku poolt kokkulepitud ajaperioodiks.

EFSD eesmärgiks on luua arutlusfoorum standardite müügi ja levitamise arengu ning teiste asjakohaste teemadega seotud küsimustes.

Üldkoosolekutel käsitletakse standardite ostu ja müügi küsimusi. Kavas on ettekanded turundustegevusest ja plaanidest - õnnestumised ja tõrked töös, millest teised võiksid õppida; soovitusel uute toodete väljaarendamiseks ja kasutuselevõtmiseks; tootearendustegevus, mis võiks huvi pakkuda võimalikuks edasiseks koostööks liikmesorganisatsioonide vahel; vastuvõtja standardiorganisatsiooni tutvustus, müügiaruannete ja arengukavade omavaheline analüüs; tagasiside

ISO/IEC/CEN/CENELEC/ETSI asjakohastelt töögruppidele.

EFSD liikmeks võivad astuda kõik CEN-i, CENELEC-i ja ETSI täisliikmed. Teisi standardiorganisatsioone on kutsutakse osalema lepingu alusel.

Kuigi kandidaatide esitamine EFSD-sse on iga standardiorganisatsiooni õigus, loodetakse siiski, et koosolekutel osalev isik oleks praktiliselt seotud turundus- ja müügitegevusega. Igast koosolekust võib osa võtta mitte rohkem kui kaks esindajat ühest liikmesorganisatsioonist. Koosolekute sagedus on kindlaks määratud EFSD põhikirjaga ning tavaliselt on see kaks korda aastas - kevadel ja sügisel.

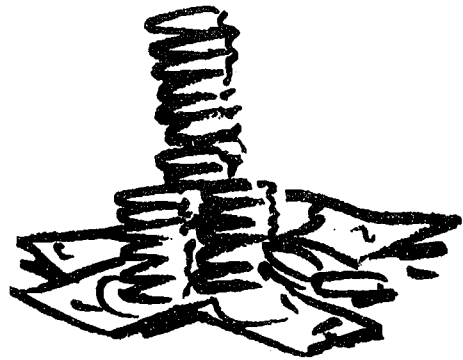
Iga järgmise EFSD koosoleku tööprogramm arutatakse läbi ja määratakse kindlaks eelmisel koosolekul. Eriti tähtsa turundus- või müügivaldkonna arendamiseks võib üldkoosolek moodustada vastutavad töögrupid, kes kannavad oma tötulemustest liikmetele ette enne üldkoosolekut. Selliseks küsimuseks on praegu näiteks standardid Internetis. Kõik EFSD üldkoosolekutel toimunud arutluste lõppjärelused on EFSD liikmetele soovitusliku iseloomuga.

Kopenhaageni koosoleku avas EFSD esimees pr Arnfred, kes tänas kõiki kohaletulnuid koosolekuks tehtud

eeltöö eest ja andis edasi mitteametajate vabandused.

Ettekannete käigus selgus, et paljudes standardiorganisatsioonides on käsil või juba lõppenud turundus-, levi- ja müügiosakondade reorganiseerimine. Otsustati, et järgmisel koosolekul esitavad NSF, ON, SFS, AFNOR ja BSI ettekanded reorganiseerimise tulemustest.

Kõigi osalejate turundusettekanetest selgus, et jätkuvalt on vaieldamatult suurima läbimüügiga bestsellerid ISO 9000 ja ISO 14000 seeria standardid, mis moodustavad umbes kolmandiku müügist.

ISO esindaja hr Nicolas Fleury sõnavõtust selgus, et ISO-s on standardite müügikäive langenud ning 1998. aastaks on kavas tõsta standardite hindu kuni 30%. ISO on otsustanud mitte investeerida Print-on Demand (trükkimine nõudmisel) süsteemi vaid edasi arendada EDIS projekti - rahvusvaheliste standardite elektrooniline levitamine (electronic distribution of international standards). ISO loodab tulevikus kogu oma standardite kollektsiooni üle kanda elektroonilistele failidele.

Uutest juurutatavatest informatsiooni ja turunduse andmebaasidest tegid ettekande DIN-i, SIS-i ja DS-i esindajad. DIN-s on kasutusele võetud uus elektrooniline standardite tellimise süsteem.

Pr Karine Ambjerg AFNOR-st esitas kokkuvõtte INES projekti (Internet Network for European Standardization) arengust. INES projekt viiakse ellu 21 kuu jooksul kahes etapis. Esimeses etapis, mis kestab 7 kuud, toimub jooksva olukorraga tutvumine ning funktsionaalsete ja tehniliste spetsifikatsioonide esitamine. Teises etapis, mis kestab 14 kuud, toimub esimese mudeli arendamine, katsetamine, tulemuste analüüs ja töölerakendamine. Projekti eesmärgiks on hakata levitama Internetis standardite ja standardikavandite täistekste. Selleks on vaja koondada kõigi liikmete standardid ning nendega seotud informatsioon ühtsesse keskserversisse, millest tuleb info standardiorganisatsiooni serversisse ja sealt edasi juba konkreetsele kliendile. Projekti president on Nicole West AFNOR-st ja sekretär P. Speltinckx CEN Kesksekretariaadist. Tööpaketi eest vastutavad UNI (elekt-

roonikakomitee), STRI (dokumentide server), NNI (WEB leheküljed) ja AFNOR (standardite levitamine). Kaasvastutajateks on DIN, ELOT, DS ja BSI.

Pr Ambjergi ettekandest selgus veel, et Perinormi on kavas arendada veelgi kliendisõbralikumaks. Uus Perinorm saab olema tõeline Windows programmi toode, mida on võimalik kasutada ka Internetis.

Lõpetuseks tutvustas DS-i tehniline koordinaator hr Flemming Sommer Taani standardiorganisatsiooni struktuuri ja eesmärke.

Väga oluliseks pean koosolekul saadud informatsiooni teiste Euroopa standardiorganisatsioonide turundus- ja müügiosakondade töökogemuste kohta, millest paljutki on võimalik ka EVS-i edasises müügi- ja marketingitöös rakendada. Kasuks tulevad ka isiklikud kontaktid selle valdkonna spetsialistide vahel.

Maie Jaanits
Standardiameti spetsialist

CODEX ALIMENTARIUSE KOMISJONI 22. ISTUNGIL GENFIS

Codex Alimentariuse Komisjoni 22. Istung Genfis toimus ajavahemikul 23-28. juuni 1997. Istungist võtsid osa ligi 100 riigi esindajad (Komisjoni kuulub üle 150 riigi).

Komisjoni istungid toimuvad iga kahe aasta järel, komiteede istungid igal aastal. Komiteed esitavad oma tööde ettepanekud Komisjonile kinnitamiseks. Aktiivse osavõtuga Codex Alimentariuse tööst paistsid silma Holland, Prantsusmaa, Saksamaa, Norra, Rootsi, Taani, Inglismaa, Ameerika Ühendriigid.

Paranduste sisseviimisel Codex Alimentarius Komisjoni protseduuride käsiraamatusse rõhutati, et Codex Alimentariuse toidustandardid, juhised ja muud soovitusel peavad baseeruma teaduslikel analüüsidel ja tõendusel, garanteerima toidu kvaliteedi ja ohutuse ning kaitsema tarbija tervist. Võeti vastu seisukohad toidu ohutuse riski hindamise kohta.

Anti uued määratlused riskianalüüsi terminitele, mis on seotud toidu ohutusega: oht, risk, riskianalüüs,

riskihinnang, ohu identifitseerimine jm.

Standardikavandite, muudatuste, juhiste ja normide arutelul toimusid ägedad diskussioonid.

Kokku võeti vastu 28 standardi või standardimuudatuse kavandit kõrgeimas so 8. astmes ja 11 kavandit - 5. astmes. Näiteks arutati järgmisi projekte: analüüsimeetodid lisaiinete ja saasteainete määramiseks toiduainetes; toiduhügieeni üldprintsipid; ohu analüüsi ja kriitilise kontrollpunkti (HACCP) süsteem ja juhised selle rakendamiseks; mikrobioloogiliste kriteeriumide kehtestamine ja rakendamine; juhised toidu impordi ja ekspordi inspeksiooni ja sertifitseerimissüsteemide kavandi, tegevuse, hindamise ja akrediteerimise kohta; pestitsiidijääkide lubatud maksimum piirnormid; veterinaar-ravimite (antibiootikumravi) jääkide lubatud maksimum piirnormid toidus; juhised nende laborite kompetentsuse hindamiseks, millised on seotud toidu import- ja eksportkontrolliga; looduslikud mineraalveed; loomsed rasvad; gluteenivabad toidud; juhised vitamiinide ja mineraalainete kohta; või, piimatooted, piima- ja koorepulbrid, juustud.

Väga suured lahkeliid olid juustude kavandi kohta, kus osa delegatsioone eesotsas USA ja Venemaga pooldasid juustu valmistamist ainult pastöriseeritud piimast, EL maad eesotsas prantslaste ja šveitslastega nõudsid, et kavandis oleks ka pastöriseerimata

Lehti Redel
Toiduainetööstuse Liit

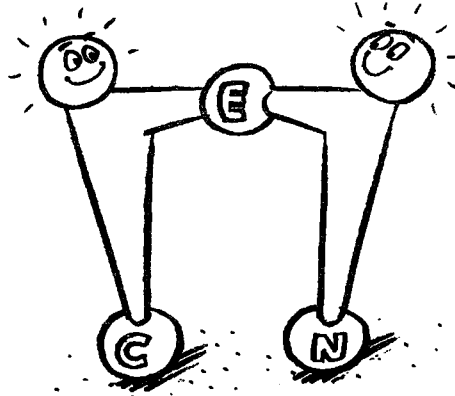
piim, millest on sajandeid valmistatud suurte traditsioonidega spetsiaalseid pehmeid juuste Euroopas ja mille valmistamisel järgitakse kõrgeid hügieeninõudeid. Kuna see probleem oli niivõrd terav, siis ei hakatud seda päevakorrakpunkti üldse arutama, vaid kavand saadeti tagasi Piima ja piimatoodete Codexi komiteele töö jätkamiseks. Et eelnevalt oli palju tõsisemaid probleeme üles kerkinud ka suhkru ja mee standardite kavanditega, siis ei hakatud neid kavandeid samuti arutama, vaid saadeti tagasi Suhkru Codexi komiteele töö jätkamiseks.

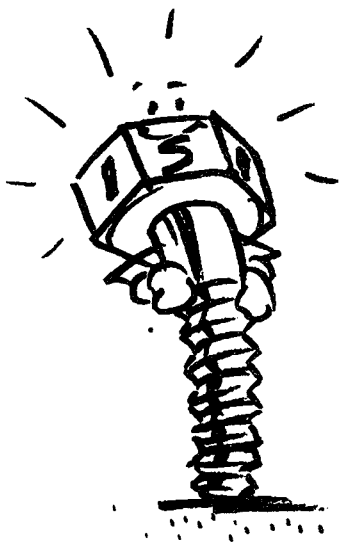
Uute standardite koostamise kavanditest kiideti heaks järgmised ettepanekud: šokolaad ja šokoladitooted; mikrobioloogilise riski hindamise rakendamine rahvusvahelises kaubanduses; "Sportlaste joogid" ja "Energiajoogid"; üldstandard pudeleis ja pakendeis veele, kuhu ei kuulu loodusliku mineraalveed jm.

CEN UUDISED

- CEN võttis vastu standardi EN 1441 Meditsiinvahendid - Riski analüüs, mis on CEN programmi võtmestandardiks meditsiinvahendite direktiivi 93/42/EEC toetuseks.
- EN 437:1993/A1 Katsetamisgaasid. Proovirõhud. Tarvitite kategooriad on tunnustatud harmoneeritud standardiks direktiivi 90/396/EEC juurde (OJ 97/C 216/03) Standard on välja antud Eesti standardina.

ISO UUDISED

- Bulgaaria Standardimis- ja Metroloogiakomitee BDS on vastavalt ISO protseduurireeglitele peale liikmemaksu tasumist ennistatud ISO liikmeks.
  - Uueks kirjavahetajaliikmeks on saanud tagasiulatuvalt 1.jaanuarist 1997 Sudaani Standardi- ja Metroloogiaorganisatsioon SSMO.
  - Hetkeseis ISO liikmete osas on 124, neist 85 täisliiget, 29 kirjavahetajaliiget ja 10 abonentliiget.
  - Alates 1.jaanuarist 1998 asub hiljuti asutatud ISO Peasekretäri strateegilise juhtimise assistendina tööle itaallane dr Daniele Gerundino, kes ISO strateegia kohaselt hakkab tegelema infotehnoloogia vahendite rakendamise ISO standardite loomeprotsessis.
- **ISO/IEC Ühendkomitee JTC 1 otsustas teha veel viis standardit kättesaadavaks Internetis.**
Standardid kuuluvad Internetis avaldamisele ainult siis, kui ISO ja selle liikmete Copyright on kindlustatud.
- ISO/IEC 10641:1993 Information technology- Computer graphics and image processing - conformance testing of implementations of graphics standards
- ISO/IEC 10746-1:1997 Information technology - Open Distributed Processing - Reference Model- Part:Overview

ISO/IEC 8632:1994 Information technology- Computer graphics - Metafile for the storage and transfer of picture description information

Part 1: Functional specification

Part 2: Character encoding

Part 3: Binary encoding

Part 4: Clear text encoding

ISO/IEC 9899:1990 Programming language - C

Technical Corrigendum 1:1994

Technical Corrigendum 2:1996

ISO/IEC 11072:1992 Information technology- Computer graphics- Computer reference Model

OKTOOBRI SAADUD ISO STANDARDID

TC 4 Veerelaagrid

ISO 5593:1997

Rolling bearings-- Vocabulary

TC 17 Teras

ISO 10153:1997

Steel-- Determination of boron content-- Curcumin spectrophotometric method

ISO 10720:1997

Steel and iron-- Determination of nitrogen content-- Thermal conductimetric method after fusion in a current of inert gas

ISO 11652:1997

Steel and iron-- Determination of cobalt content-- Flame atomic absorption spectrometric method

ISO 11653:1997

Steel-- Determination of high cobalt content-- Potentiometric titration method after separation by ion exchange

ISO 13900:1997

Steel-- Determination of boron content-- Curcumin spectrophotometric method after distillation

ISO/TR 14321:1997

Sintered metal materials, excluding hardmetals-- Metallographic preparation and examination

TC 20 Õhu- ja kosmosesõidukid

ISO 2020-1:1997

Aerospace-- Preformed flexible steel wire rope for aircraft controls-- Part 1: Dimensions and loads

ISO 2020-2:1997

Aerospace-- Preformed flexible steel wire rope for aircraft controls-- Part 2: Technical specification

ISO 4147:1997

Aerospace-- Nuts, hexagonal, slotted (castellated), normal height, normal across flats, with MJ threads, classifications: 600 MPa (at ambient temperature)/120 degrees C, 600 MPa (at ambient temperature)/235 degrees C, 600 MPa (at ambient temperature)/315 degrees C, 900 MPa (at ambient temperature)/425 degrees C, 1100 MPa (at ambient temperature)/235 degrees C, 1100 MPa (at ambient temperature)/315 degrees C and 1100 MPa (at ambient temperature)/650 degrees C, 1210 MPa (at ambient temperature)/730 degrees C, 1250 MPa (at ambient temperature)/235 degrees C and 1550 MPa (at ambient temperature)/600 degrees C -- Dimensions

ISO 8279:1997	Aerospace-- Nuts, hexagonal, plain, normal height, normal across flats, with MJ threads, classifications: 600 MPa (at ambient temperature)/120 degrees C, 900 MPa (at ambient temperature)/425 degrees C, 1100 MPa (at ambient temperature)/235 degrees C, 1100 MPa (at ambient temperature)/315 degrees C, 1100 MPa (at ambient temperature)/650 degrees C, 1210 MPa (at ambient temperature)/730 degrees C, 1250 MPa (at ambient temperature)/235 degrees C and 1550 MPa (at ambient temperature)/600 degrees C-- Dimensions
ISO 10096:1997	Aerospace-- Nuts, hexagonal, slotted (castellated), reduced height, reduced across flats, with MJ threads, classifications: 450 MPa (at ambient temperature)/ 425 degrees C, 600 MPa (at ambient temperature)/ 235 degrees C, 600 MPa (at ambient temperature)/ 315 degrees C, 600 MPa (at ambient temperature)/ 650 degrees C, 900 MPa (at ambient temperature)/ 235 degrees C, 900 MPa (at ambient temperature)/ 730 degrees C and 1100 MPa (at ambient temperature)/ 600 degrees C-- Dimensions
ISO 12268:1997	Aerospace-- Nuts, hexagonal, plain, reduced height, reduced across flats, with MJ threads, classifications: 450 MPa (at ambient temperature)/425 degrees C, 600 MPa (at ambient temperature)/235 degrees C, 600 MPa (at ambient temperature)/315 degrees C, 600 MPa (at ambient temperature)/650 degrees C, 900 MPa (at ambient temperature)/235 degrees C, 900 MPa (at ambient temperature)/730 degrees C and 1100 MPa (at ambient temperature)/600 degrees C-- Dimensions
ISO 12273:1997	Aerospace-- Nuts, anchor, selflocking, floating, self-aligning, two lug, with MJ threads, classifications: 900 MPa (at ambient temperature)/235 degrees C, 900 MPa (at ambient temperature)/315 degrees C and 900 MPa (at ambient temperature)/425 degrees C-- Dimensions
ISO 12274:1997	Aerospace-- Nuts, anchor, selflocking, floating, self-aligning, single lug, with MJ threads, classifications: 900 MPa (at ambient temperature)/235 degrees C, 900 MPa (at ambient temperature)/315 degrees C and 900 MPa (at ambient temperature)/425 degrees C-- Dimensions
<u>TC 22 Maanteeõidukid</u>	
ISO 11451-2/Amd1:1997	Amendment 1 to ISO 11451-2:1995
ISO 14508:1997	Road vehicles-- Spark-plugs-- Terminals
<u>TC 23 Põllu-ja metsatöötraktorid jm masinad</u>	
ISO 2288:1997	Agricultural tractors and machines-- Engine test code-- Net power
ISO 6689-2:1997	Equipment for hardvesting-- Combines and functional components-- Part 2: Assessment of characteristics and performance defined in vocabulary
ISO 11448:1997	Powered shredders and chippers-- Definitions, safety requirements and test procedures
ISO 13441-1:1997	Air-assisted agricultural sprayers-- Data sheets-- Part 1: Typical layout
ISO 13441-2:1997	Air-assisted agricultural sprayers-- Data sheets-- Part 2: Technical specifications related to components
ISO 13772:1997	Forestry machinery-- Portable chain-saws-- Non-manually actuated chain brake performance
<u>TC 27 Tahked mineraalkütused</u>	
ISO 5071-1:1997	Brown coals and lignites-- Determination of the volatile matter in the analysis sample-- Part 1: Two-furnace method

TC 28 Naftasaadused ja määrdeained

ISO 3013:1997

Petroleum products-- Determination of the freezing point of aviation fuels

ISO 3734:1997

Petroleum products-- Determination of water and sediment in residual fuel oils-- Centrifuge method

ISO 8973:1997

Liquefied petroleum gases-- Calculation method for density and vapour pressure

TC 29 Tööriistad

ISO 11901-2:1997

Tools for pressing-- Gas springs-- Part 2: Specification of accessories

TC 31 Rehvid, veljed ja ventiiidid

ISO 4249-3:1997

Motorcycle tyres and rims (code-designated series)-- Part 3: Rims

TC 34 Põllumajanduslikud toiduained

ISO 5560:1997

Dehydrated garlic (*Allium sativum* L.)-- Specification

ISO 6655:1997

Animal feeding stuffs-- Determination of soluble nitrogen content after treatment with pepsin in dilute hydrochloric acid

TC 35 Värvid ja lakid

ISO 2808:1997

Paints and varnishes-- Determination of film thickness

ISO 6271:1997

Clear liquids-- Estimation of colour by the platinum-cobalt scale

TC 36 Kinematograafia

ISO 12611:1997

Cinematography-- Audio head tones for use in international exchange of 35 mm magnetic film masters-- Specifications and location

TC 39 Tööpingid

ISO 1701-2:1997

Test conditions for milling machines with table of variable height-- Testing of the accuracy-- Part 2: Machines with horizontal spindle

ISO 3070-2:1997

Test conditions for boring and milling machines with horizontal spindle-- Testing of the accuracy-- Part 2: Table-type machines

TC 43 Akustika

ISO/TR 140-13:1997

Acoustics-- Measurement of sound insulation in buildings and of building elements-- Part 13: Guidelines

ISO 10843:1997

Acoustics-- Methods for the description and physical measurement of single impulses or series of impulses

ISO 10847:1997

Acoustics-- In-situ determination of insertion loss outdoor noise barriers of all types

ISO 11819-1:1997

Acoustics-- Measurement of the influence of road surfaces on traffic noise-- Part 1: Statistical Pass-By method

ISO 13473-1:1997

Characterization of pavement texture by use surface profiles-- Part 1: Determination of Mean Profile Depth

TC 45 Kautšuk ja kummitooted

ISO 1798:1997

Flexible cellular polymeric materials-- Determination of tensile strength and elongation at break

ISO 1823-1:1997

Rubber hoses and hose assemblies-- Part 1: On-shore oil suction and discharge-- Specification

ISO 1823-2:1997

Rubber hoses and hose assemblies-- Part 2: Ship/dockside discharge-- Specification

ISO 2439:1997

Flexible cellular polymeric materials-- Determination of hardness (indentation technique)

ISO 2440:1997

Flexible and rigid cellular polymeric materials-- Accelerated ageing tests

ISO 5774:1997

Plastics hoses, textile reinforced, for compressed air-- Specification

ISO 8066-1:1997	Rubber and plastics hoses and hose assemblies for automotive air conditioning-- Specification-- Part 1: Refrigerant 12
<u>TC 60 Hammasülekanaded</u> ISO 1328-2:1997	Cylindrical gears-- ISO system of accuracy-- Part 2: Definitions and allowable values of deviations relevant to radial composite deviations and runout information
ISO/TR 10495:1997	Cylindrical gears-- Calculation of service life under variable loads-- Conditions for cylindrical gears according to ISO 6336
<u>TC 61 Plastid</u> ISO 291:1997	Plastics-- Standard atmospheres for conditioning and testing
ISO 6721-10:1997	Plastics-- Determination of dynamic mechanical properties-- Part 10: Complex shear viscosity using a parallel-plate oscillatory rheometer
ISO 8032:1997	Rubber and plastics hose assemblies-- Flexing combined with hydraulic impulse test (half-omega test)
ISO 14679:1997	Adhesives-- Measurement of adhesion characteristics by a three-point bending method
<u>TC 70 Sisepõlemismootorid</u> ISO 4548-1:1997	Methods of test for full-flow lubricating oil filters for internal combustion engines-- Part 1: Differential pressure/flow characteristics
ISO 4548-2:1997	Methods of test for full-flow lubricating oil filters for internal combustion engines-- Part 2: Element by-pass valve characteristics (Revision of ISO 4548-2:1982)
ISO 4548-3:1997	Methods of test for full-flow lubricating oil filters for internal combustion engines-- Part 3: Resistance to high differential pressure and to elevated temperature
ISO 8178-5:1997	Reciprocating internal combustion engines-- Exhaust emission measurement-- Part 5: Test fuels
ISO 4548-11:1997	Methods of test for full-flow lubricating oil filters for internal combustion engines-- Part 11: Self-cleaning filters
ISO 8528-12:1997	Reciprocating internal combustion engine driven alternating current generating sets-- Part 12: Emergency power supply to safety services
ISO 11933-1:1997	Components for containment enclosures-- Part 1: Glove/bar ports, bungs for glove/bar ports, enclosure rings and interchangeable units
ISO 11933-2:1997	Components for containment enclosures-- Part 2: Gloves, welded bags, gaiters for remote-handling tongs and for manipulators
<u>TC 92 Ehitusmaterjalide, -detailide ja -konstruktsioonide tulekindluse katsetused</u> ISO/TR 14697:1997	Fire tests-- Guidance on the choice of substrates for building products
<u>TC 93 Tärglis (sh derivaadid ja tärglise kõrvalsaadused)</u> ISO 10520:1997	Native starch-- Determination of starch content-- Ewers polarimetric method
<u>TC 96 Kraanad</u> ISO 12478-1:1997	Cranes-- Maintenance manual-- Part 1: General
<u>TC 98 Ehituskonstruktsioonide arvutamise alused</u> ISO 3989:1997	Bases for design of structures-- Notations-- General symbols
<u>TC 102 Rauamaagid</u> ISO 13310:1997	Iron ores-- Determination of zinc content-- Flame atomic absorption spectrometric method
ISO 13311:1997	Iron ores-- Determination of lead content-- Flame atomic absorption spectrometric method

TC 106 Stomatoloogia

ISO 3823-1:1997

Dental rotary instruments-- Burs-- Part 1: Steel and carbide burs

ISO 7405:1997

Dentistry-- Preclinical evaluation of biocompatibility of medical devices used in dentistry-- Test methods for dental materials

ISO 7785-1:1997

Dental handpieces-- Part 1: High-speed air turbine handpieces

TC 108 Mehaaniline vibratsioon ja löögid

ISO 8727:1997

Mechanical vibration and shock-- Human exposure-- Biodynamic coordinate systems

TC 113 Hüdromeetria

ISO 748:1997

Measurement of liquid flow in open channels-- Velocity-area methods

ISO/TR 8363:1997

Measurement of liquid flow in open channels-- General guidelines for selection of method

ISO 8662-8:1997

Hand-held portable power tools-- Measurement of vibrations at the handle-- Part 8: Polishers and rotary, orbital and random orbital sanders

ISO/TR 11330:1997

Determination of volume of water and water level in lakes and reservoirs

ISO 13473-1:1997

Determination of volume of water and water level in lakes and reservoirs

TC 118 Kompessorid, pneumotööriistad ja -masinad

ISO 8662-8:1997

Hand-held portable power tools-- Measurement of vibrations at the handle-- Part 8: Polishers and rotary, orbital and random orbital sanders

ISO 8662-12:1997

Hand-held portable power tools-- Measurement of vibrations at the handle-- Part 12: Saws and files with reciprocating action and saws with oscillating or rotating action

TC 126 Tubakas ja tubakatooted

ISO 3550-1:1997

Cigarettes-- Determination of loss of tobacco from the ends-- Part 1: Method using rotating cylindrical cage

ISO 3550-2:1997

Cigarettes-- Determination of loss of tobacco from the ends-- Part 2: Method using a rotating cubic box (sismelatophore)

TC 127 Mullatöomasinad

ISO 7131:1997

Earth-moving machinery-- Loaders-- Terminology and commercial specifications

ISO 9249:1997

Earth-moving machinery-- Engine test code-- Net power

TC 131 Hüdraulikastisteemid

ISO 7986:1997

Hydraulic fluid power-- Sealing devices-- Standard test methods to assess the performance of seals used in oil hydraulic reciprocating applications

ISO 11500:1997

Hydraulic fluid power-- Determination of particulate contamination by automatic counting using the light extinction principle

TC 135 Mittepurustav (säilitav) katsetamine

ISO 5576:1997

Non-destructive testing-- Industrial X-ray and gamma-ray radiology-- Vocabulary

TC 136 Mööbel

ISO 10131-1:1997

Foldaway beds-- Safety requirements and tests-- Part 1: Safety requirements

ISO 10131-2:1997

Foldaway beds-- Safety requirements and tests-- Part 2: Test methods

TC 138 Plasttorud, -toruliitmikud ja -torustikuarmatuurid voolavale keskkonnale

ISO 4437:1997

Buried polyethylene (PE) pipes for the supply of gaseous fuels-- Metric series-- Specifications

ISO 13456:1997	Polyethylene pipes-- Resistance to slow crack growth-- Cone test method
ISO 13783:1997	Plastics piping systems-- Unplasticized poly(vinyl chloride) (PVC-U) end-load-bearing double-socket joints-- Test method for leaktightness and strength while subjected to bending and internal pressure
<u>TC 147 Vee kvaliteet</u>	
ISO 6107-9:1997	Water quality-- Vocabulary-- Part 9: Alphabetical list and subject index
ISO 11369:1997	Water quality-- Determination of selected plant treatment agents-- Method using high performance liquid chromatography with UV detection after solid-liquid extrusion
ISO/TR 13530:1997	Water quality-- Guide to analytical quality control for water analysis
<u>TC 150 Kirurgilised implantaadid</u>	
ISO 13356:1997	Implants for surgery-- Ceramic materials based on yttria-stabilized tetragonal zirconia (Y-TZP)
<u>TC 155 Nikkel ja niklisulamid</u>	
ISO 12725:1997	Nickel and nickel alloys castings
<u>TC 171 Dokumentide ja kujutiste salvestuse ning kasutuse mikrograafiline ja optiline mälu</u>	
ISO/TR 10593:1997	Micrographics-- Use of microfilm jackets
<u>TC 172 Optika ja optikariistad</u>	
ISO 10110-4:1997	Optics and optical instruments-- Preparation of drawings for optical elements and systems-- Part 4: Material imperfections-- Inhomogeneity and striae
ISO 10937:1997	Optics and optical instruments-- Microscopes-- Diameter of interchangeable eyepieces for microscopes with tube length 160 mm
ISO 11421:1997	Optics and optical instruments-- Accuracy of optical transfer function (OTF) measurement
ISO 11884-2:1997	Optics and optical instruments-- Microscopes-- Minimum requirements for stereomicroscopes-- Part 2: High performance microscopes
ISO 12857-1:1997	Optics and optical instruments-- Geodetic instruments-- Field procedures for determining accuracy-- Part 1: Levels
ISO 12857-2:1997	Optics and optical instruments-- Field procedures for determining accuracy-- Part 2: Theodolites
ISO 12857-3:1997	Optics and optical instruments-- Field procedures for determining accuracy-- Part 3: Electro-optical distance meters (EDM instruments)
ISO 14889:1997	Ophthalmic optics-- Spectacle lenses-- Fundamental requirements for uncut finished lenses
<u>TC 178 Liftid, eskalaatorid, liikuvad kõnniteed</u>	
ISO 7465:1997	Passenger lifts and service lifts-- Guide rails for lifts and counterweights-- T-type
<u>TC 184 Tööstuse automatiseerimise süsteemid</u>	
ISO/TR 10303-12:1997	Industrial automation systems and integration-- Products data representation and exchange-- Part 12: Description methods: The EXPRESS-I language reference manual
ISO 13281:1997	Industrial automation systems-- Manufacturing Automation Programming Environment (MAPLE)-- Functional architecture
<u>TC 188 Väikelaevad</u>	
ISO 13590:1997	Small craft-- Personal watercraft-- Construction and system installation requirements

TC 194 Meditsiiniliste vahendite bioloogiline hinnang

ISO 10993-16:1997 Biological evaluation of medical devices-- Part 16: Toxicokinetic study design for degradation products and leachables

JTC 1 Infotehnoloogia

ISO/IEC 7501-1:1997 Identification cards-- Machine readable travel documents-- Part 1: Machine readable passport

ISO/IEC 7501-2:1997 Identification cards-- Machine readable travel documents-- Part 2: Machine readable visa

ISO/IEC 7942-2:1997 Information technology-- Computer graphics and image processing-- Graphical Kernel System (GKS)-- Part 2: NDC metafile

ISO/IEC 8073:1997 Information technology-- Open Systems Interconnection-- Protocol for providing the connection-mode transport service

ISO/IEC 9766-2:1997 Information technology-- Security techniques-- Digital signature schemes giving message recovery-- Part 2: Mechanisms using a hash-function

ISO/IEC 9788-1:1997 Information technology-- Security techniques-- Entity authentication-- Part 1: General

ISO/IEC 9796-2:1997 Information technology-- Security techniques-- Digital signature schemes giving message recovery-- Part 2: Mechanisms using a hash-function

ISO/IEC 9798-1:1997 Information technology-- Security techniques-- Entity authentication-- Part 1: General

ISO/IEC 10021-4:1997 Information technology-- Message Handling Systems (MHS): Message transfer system: Abstract service definition and procedures

ISO/IEC 10021-7:1997 Information technology-- Message Handling Systems (MHS): Interpersonal messaging system

ISO/IEC 10164-18:1997 Information technology-- Open Systems Interconnection-- Systems Management: Software management function

ISO/IEC 10165-6:1997 Information technology-- Open Systems Interconnection-- Structure of management information: Requirements and guidelines for implementation conformance statement proformas associated with OSI management

ISO/IEC 10744:1997 Information technology-- Hypermedia/Time-based Structuring Language (HyTime)

ISO/IEC 10859:1997 Information technology-- 8-bit backplane interface: STEbus and mechanical core specifications for microcomputers

ISO/IEC TR 11802-1:1997 Information technology-- Telecommunications and information exchange between systems-- Local and metropolitan area networks-- Technical reports and guidelines-- Part 1: The structure and coding of Logical Link Control addresses in Local Area Networks

ISO/IEC 14709-1:1997 Information technology-- Configuration of Customer Premises Cabling (CPC) for applications-- Part 1: Integrated Services Digital Network (ISDN) basic access

ISO/IEC 14755:1997 Information technology-- Input methods to enter characters from the repertoire of ISO/IEC 10646 with a keyboard or other input device

ISO/IEC TR 15067-2:1997 Information technology-- Home Electronic Systems (HES) application model-- Part 2: Lighting model for HES

JTC 993

ISO 2020:1984 Proficiency testing by interlaboratory comparisons-- Part 2: Selection and use of proficiency testing schemes by laboratory accreditation bodies

Kehtetu ISO standard	Asendus	Tehniline Komitee
ISO 1701:1974	ISO 1701-2:1997	ISO/TC 39
ISO 1823:1975	ISO 1823-1:1997 ISO 1823-2:1997	ISO/TC 45
ISO 2020:1984	ISO 2020-1:1997 ISO 2020-2:1997	ISO/TC 20
ISO 3070-1:1987	ISO 3070-2:1997	ISO/TC 2
ISO 6689:1981	ISO 6689-2:1997	ISO/TC 23
ISO 8753:1987	ISO 13310:1997 ISO 13311:1997	ISO/TC 102

OKTOOBRI SAADUD IEC STANDARDID

IEC 60034-1:1997	Amendment 2 to IEC 60034-1, 9 th edition (1994) Amendment 1 to 60034-1, 10 th edition (1996): Rotating electrical machines-- Part 1: Rating and performance
IEC 60034-9:1997	Rotating electrical machines-- Part 9: Noise limits
IEC 60086-2:1997	Primary batteries-- Part 2: Specification sheets
IEC 60227-3:1993/Amd1:1997	Amendment 1: Polyvinyl chloride insulated cables of rated voltages up to and including 450/750 V-- Part 3: Non-sheathed cables for fixed wiring
IEC 60227-4:1992/Amd1:1997	Amendment 1: Polyvinyl chloride insulated cables of rated voltages up to and including 450/750 V-- Part 4: Sheathed cables for fixed wiring
IEC 60227-5:1997	Polyvinyl chloride insulated cables of rated voltages up to and including 450/750 V-- Part 5: Flexible cables (cords)
IEC 60268-4:1997	Sound system equipment-- Part 4: Microphones
IEC 60317-31:1990/Amd1:1997	Amendment 1: Specification for particular types of winding wires-- Part 31: Glass-fibre wound resin or varnish impregnated, bare or enamelled rectangular copper wire, temperature index 180
IEC 60317-33:1990/Amd1:1997	Amendment 1: Specifications for particular types of winding wires-- Part 33: Glass-fibre wound resin or varnish impregnated, bare or enamelled rectangular copper wire, temperature index 200
IEC 60335-2-88:1997	Safety of household and similar electrical appliances-- Part 2: Particular requirements for humidifiers intended for with heating, ventilation, or air-conditioning systems
IEC 60352-1:1997	Solderless connections-- Part 1: Wrapped connections-- General requirements, test methods and practical guidance
IEC 60357/Amd11:1997	Amendment 11: Tungsten halogen lamps (non-vehicle)-- [The sheets contained in this amendment are to be inserted in IEC 60357 (1982)]
IEC 60432-2:1994/Amd2:1997	Amendment 2: Safety specifications for incandescent lamps-- Part 2: Tungsten halogen lamps for domestic and similar general lighting purposes
IEC 60512-1-3:1997	Electromechanical components for electronic equipment-- Basic testing procedures and measuring methods-- Part 1: General examination-- Section 3: Test 1C-- Electrical engagement length

IEC 60512-1-4:1997	Electromechanical components for electronic equipment-- Basic testing procedures and measuring methods-- Part 1: General-- Section 4: Test 1 D: Contact protection effectiveness (scoop-proof)
IEC 60512-19-3:1997	Electromechanical components for electronic equipment-- Basic testing procedures and measuring methods-- Part 19: Chemical resistance tests
IEC 60512-19-3:1997	Electromechanical components for electronic equipment-- Basic testing procedures and measuring methods-- Part 19: Chemical resistance tests-- Section 3: Test 3C-- Fluid resistance
IEC 60556:1982/Amd1:1997	Amendment 1: Measuring methods for properties of gyromagnetic materials intended for application at microwave frequencies

OKTOOBRI SAADUD CEN STANDARDID JA KAVANDID HÄÄLETAMISEKS

<u>TC 33 Uksed, aknad, luugid ja ehituselemendid</u>	
prENV 1627:1997	Windows, doors, shutters-- Burglar resistance-- Requirements and classification
prENV 1628:1997	Windows, doors, shutters-- Burglar resistance-- Test method for the determination of resistance under static loading
prENV 1629:1997	Windows, doors, shutters-- Burglar resistance-- Test method for the determination of resistance under dynamic loading
prENV 1630:1997	Windows, doors, shutters-- Burglar resistance-- Test method for the determination of resistance to manual burglary attempts
<u>TC 52 Mänguasjade ohutus</u>	
EN 71-4:1990/prA1:1997	Safety of toys-- Part 4: Experimental sets for chemistry and related activities
<u>TC 53 Tellingud, raketised ja teisaldatavad töölavad</u>	
prEN 1263-2:1997	Safety nets-- Part 2: Safety requirements for the erection of safety nets
<u>TC 55 Stomatoloogia</u>	
prEN ISO 7492:1997	Dental explorers (ISO 7492:1997)
EN ISO 7494:1997	Dental units (ISO 7494:1996)
prEN ISO 7551:1997	Dental absorbent points (ISO 7551:1996)
prEN ISO 7711-1:1997	Dental rotary instruments-- Diamond instruments -- Part 1: Dimensions, requirements, marking and packaging
<u>TC 89 Hoonete ja nende osade soojuspidavus</u>	
EN 1495:1997	Lifting platforms-- Mast climbing work platforms
prEN ISO 12241:1997	Thermal insulation for building equipment and industrial installations-- Calculation rules-- (ISO/FDIS12241:1997)
<u>TC 102 Meditsiinilised sterilisaatorid</u>	
EN 1422:1997	Sterilizers for medical purposes-- Ethylene oxide sterilizers-- Requirements and test methods
<u>TC 121 Keevitus</u>	
prEN 1599:1997	Welding consumables-- Covered electrodes for manual arc welding of creep-resisting steels-- Classification

prEN 1600:1997	Welding consumables-- Covered electrodes for manual metal arc welding of stainless and heat resisting steels-- Classification
prEN 1668:1997	Welding consumables-- Rods, wires and deposits for tungsten inert gas welding of non alloy and fine grain steels-- Classification
<u>TC 122 Ergonoomika</u>	
prENV 12936:1997	Feather and down-- Determination of the permanent deformation after dynamic fatigue stress under constant load
<u>TC 129 Ehitusklaas</u>	
prEN ISO 12543-1:1997	Glass in building-- Laminated glass and laminated safety glass-- Part 1: Definitions and description of components parts
prEN ISO 12543-2:1997	Glass in building-- Laminated glass and laminated safety glass-- Part 2: Laminated safety glass
prEN ISO 12543-3:1997	Glass in building-- Laminated glass and laminated safety glass-- Part 3: Laminated glass
prEN ISO 12543-4:1997	Glass in building-- Laminated glass and laminated safety glass-- Part 4: Test methods for durability
prEN ISO 12543-5:1997	Glass in building-- Laminated glass and laminated safety glass-- Part 5: Dimensions and edge finishing
prEN ISO 12543-6:1997	Glass in building-- Laminated glass and laminated safety glass-- Part 6: Appearance
<u>TC 132 Alumiinium ja alumiiniumsulamid</u>	
prEN 586-1:1997	Aluminium and aluminium alloys-- Forings-- Part 1: Technical conditions for inspection and delivery
prEN 1715-1:1997	Aluminium and aluminium alloys-- Drawing stock-- Part 1: General requirements and technical conditions for inspection and delivery
prEN 1715-2:1997	Aluminium and aluminium alloys-- Drawing stock-- Part 2: Specific requirements for electrical applications
prEN 1715-3:1997	Aluminium and aluminium alloys-- Drawing stock-- Part 3: Specific requirements for mechanical uses (excluding welding)
prEN 1715-4:1997	Aluminium and aluminium alloys-- Drawing stock-- Part 4: Specific requirements for welding applications
<u>TC 133 Vask- ja vasesulamid</u>	
prEN 12163:1997	Copper and copper alloys-- Rod for general purposes
prEN 12164:1997	Copper and copper alloys-- Rod for free machining purposes
prEN 12165:1997	Copper and copper alloys-- Wrought forging stock
prEN 12166:1997	Copper and copper alloys-- Wire for general purposes
prEN 12167:1997	Copper and copper alloys-- Profiles and rectangular bar for general purposes
prEN 12168:1997	Copper and copper alloys-- Hollow rod for free machining purposes
prEN 12861:1997	Copper and copper alloys-- Scrap
<u>TC 134 Elast- ja tekstiilkatted</u>	
EN 669:1997	Resilient floor coverings-- Determination of dimensional stability of linoleum tiles caused by changes in atmospheric humidity
EN 700:1997	Resilient floor coverings-- Identification of linoleum and determination of cement content and ash residue
EN 1399:1997	Resilient floor coverings-- Determination of resistance to stubbed and burning cigarettes
<u>TC 136 Spordi-, mänguväljakute- ja muu puhkevarustus</u>	
prEN 1176-7:1997	Playground equipment-- Part 7: Guidance on installation, inspection, maintenance and operation

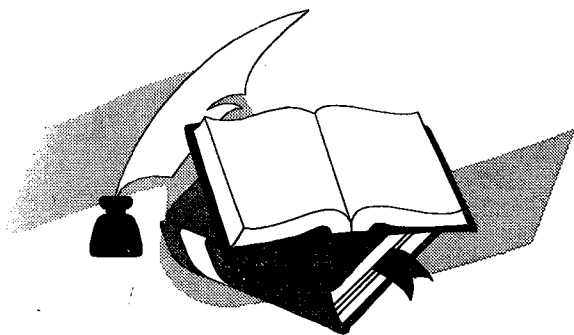

EN 1177:1997	Impact absorbing playground surfacing-- Safety requirements and test methods
prEN 1271:1997	Playing field equipment-- Volleyball equipment-- Functional and safety requirements, test methods
<u>TC 144 Põllu- ja metsatöötraktorid jm masinad</u>	
EN 836:1997/prA1:1997	Garden equipment-- Powered lawnmowers-- Safety
<u>TC 150 Tööstuslikud mootorkärad. Ohutus</u>	
EN 1525:1997	Safety of industrial trucks-- Driverless trucks and their systems
EN 1526:1997	Safety of industrial trucks-- Additional requirements for automated functions on trucks
<u>TC 151 Ehitusseadmed ja ehitusmaterjalimasinad. Ohutus</u>	
EN 474-1:1994/prA1:1997	Earth-moving machinery-- Safety-- Part 1: General requirements
prEN ISO 2667:1997	Earth-moving machinery-- Assess systems (ISO 2667:1994)
<u>TC 154 Agregaadid</u>	
prENV 933-5:1997	Tests for geometrical properties of aggregates-- Part 5: Assessment of surface characteristics-- Percentage of crushed and broken surfaces in coarse aggregates
<u>TC 155 Plasttorustikud ja kanalisatsioonüsteemid</u>	
prEN 12256:1997	Plastics piping systems-- Thermoplastics fittings-- Test method for mechanical strength or flexibility of fabricated fittings
<u>TC 158 Peakaitsevahendid</u>	
EN 443:1997	Helmets for firefighters
<u>TC 162 Kaitseriietus, sh käekaitsevahendid ja päästevestid</u>	
prENV 342:1997	Protective clothing-- Ensembles for protection against cold
prENV 343:1997	Protective clothing-- Protection against foul weather
prEN ISO 9913-1:1997	Ophthalmic optics-- Contact lenses-- Part 1: Determination of oxygen permeability and transmissibility by the FATT method (ISO 9913-1:1996)
CR 13033:1997	Personal protective equipment-- Lifejackets and buoyancy aids-- Guide for selection and use
<u>TC 164 Veevarustus</u>	
prEN 898:1997	Chemicals used for treatment of water intended for human consumption-- Sodium hydrogen carbonate
<u>TC 165 Heitveetehnika</u>	
EN 752-4:1997	Drain and sewer systems outside buildings-- Part 4: Hydraulic design and environmental considerations
EN 752-5:1997	Drain and sewer systems outside buildings-- Part 5: Rehabilitation
EN 1610:1997	Construction and testing of drains and sewers
<u>TC 172 Puitmass, paber ja papp</u>	
prEN 290/REVIEW:1997	Paper and board intended to come into contact with foodstuffs-- Determination of dry matter content in an aqueous extract
<u>TC 179 Gaasikütusel töötavad õhupuhurid</u>	
EN 525:1997	Non-domestic direct gas-fired forced convection air heaters for space heating not exceeding a heat input of 300 kW
prEN 1319:1997	Domestic gas-fired forced convection air heaters for space heating, with fan-assisted burners not exceeding a net heat input of 70 kW
<u>TC 181 Eriseadmed veeldatud naftagaasi kasutamiseks</u>	
EN 484:1997	Specification for dedicated liquefied petroleum gas appliances-- Independent hotplates, including those incorporating a grill for outdoor use

EN 497:1997	Specification for dedicated liquefied petroleum gas appliances-- Multi purpose boiling burners for outdoor use
EN 498:1997	Specification for dedicated liquefied petroleum gas appliances-- Barbecues for outdoor use
<u>TC 182 Külmutusüsteemid, nende ohutus ja keskkonnakaitseenõuded</u>	
prEN 12263:1997	Refrigerating systems and heat pumps-- Safety switching devices for limiting the pressure-- Requirements and tests for type testing
<u>TC 187 Tulekindlad tooted ja materjalid</u>	
ENV 993-11:1997	Dense shaped refractory products-- Part 11: Determination of resistance to thermal shock
<u>TC 193 Liimid</u>	
prEN 1239:1997	Adhesives-- Freeze-thaw stability
prEN 1241:1997	Adhesives-- Determination of acid value
prEN 1242:1997	Adhesives-- Determination of isocyanate content
<u>TC 202 Valutöööstuse masinad</u>	
EN 869:1997	Safety requirements for high pressure metal diecasting units
<u>TC 205 Mitteaktiivsed meditsiiniseadmed</u>	
EN ISO 7886-2:1997	Sterile hypodermic syringes for single use-- Part 2: Syringes for use with power-driven syringe pumps (ISO 7886-2:1996)
<u>TC 206 Meditsiini- ja stomatoloogiamaterjalide ning vahendite biosobivus</u>	
prEN ISO 10993-2:1997	Biological evaluation of medical devices-- Part 2: Animal welfare requirements (ISO 10993-2:1992)
prEN 12022:1997	Blood gas exchangers
<u>TC 209 Tsink ja tsingisulamid</u>	
EN 1774:1997	Zinc and zinc alloys-- Alloys for foundry purposes-- Ingot and liquid
<u>TC 214 Tekstiilimasinad jms masinad</u>	
prEN ISO 10472-1:1997	Safety requirements for industrial laundry machinery— Part 1: Common requirements (ISO/FDIS 10472-1:1997)
prEN ISO 10472-2:1997	Safety requirements for industrial laundry machinery— Part 2: Washing machines and washer extractors (ISO/FDIS 10472-2:1997)
prEN ISO 10472-3:1997	Safety requirements for industrial laundry machinery— Part 3: Washing tunnel lines including component (ISO/FDIS 10472-3:1997)
prEN ISO 10472-4:1997	Safety requirements for industrial laundry machinery— Part 4: Air dryers (ISO/FDIS 10472-4:1997)
prEN ISO 10472-5:1997	Safety requirements for industrial laundry machinery— Part 5: Flatwork ironers, feeders and holders (ISO/FDIS 10472-1:1997)
prEN ISO 10472-6:1997	Safety requirements for industrial laundry machinery— Part 6: Ironing and fusing presses (ISO/FDIS 10472-6:1997)
<u>TC 224 Raalloetavad kaardid, nende liiteseadmed ja operatsioonid</u>	
ENV 1257-2:1997	Identification card systems-- Rules for Personal Identification Number handling in intersector environments-- Part 2: PIN protection
<u>TC 226 Teeseadmed</u>	
EN 1793-1:1997	Road traffic noise reducing devices-- Test method for determining the acoustic performance-- Part 1: Intrinsic characteristics of sound absorption
EN 1793-2:1997	Road traffic noise reducing devices-- Test method for determining the acoustic performance-- Part 2: Intrinsic characteristics of airborne sound absorption

EN 1793-3:1997	Road traffic noise reducing devices-- Test method for determining the acoustic performance-- Part 3: Normalized traffic noise spectrum
<u>TC 230 Veeanalüüs</u> prEN ISO 11905-1:1997	Water quality-- Determination of nitrogen-- Part 1: Method using oxidative digestion with peroxodisulfate (ISO 11905-1:1997)
<u>TC 248 Tekstiil ja tekstiilitooted</u> EN ISO 105-Z04:1997	Textiles-- Tests for colour fastness-- Part Z04: Dispersibility of disperse dyes (ISO 105-Z04:1995)
EN ISO 105-Z07:1997	Textiles-- Tests for colour fastness-- Part Z07: Determination of application solubility and solution stability of water-soluble dyes (ISO 105-Z07:1995)
EN ISO 105-Z08:1997	Textiles-- Tests for colour fastness-- Part Z08: Determination of application solubility and solution stability of reactive dyes in the presence of electrolytes (ISO 105-Z08:1995)
EN ISO 105-Z09:1997	Textiles-- Tests for colour fastness-- Part Z09: Determination of cold water solubility of water-soluble dyes (ISO 105-Z09:1995)
prEN ISO 14184-1:1997	Textiles-- Determination of formaldehyde-- Part 1: Free and hydrolyzed formaldehyde (water extraction methods)(ISO/DIS 14184-1:1997)
<u>TC 251 Meditsiiniinfo</u> prENV 12967-1:1997	Medical Informatics-- Healthcare Information System Architecture-- Part 1: Healthcare Middleware Layer
<u>TC 276 Pindaktiivsed ained</u> EN 12829:1997	Surface active agents-- Preparation of water with known calcium hardness (ISO 2174:1990 modified)
<u>TC 278 Maanteetransport ja selle jälgimisautomaatika</u> ENV 12795:1997	Road Traffic and Transport Telematics (RTTT)-- Dedicated Short Range Communication (DSRC) -- DSRC Data Link Layer: Medium Access and Logical Link Control
ENV 12796:1997	Road transport and traffic telematics-- Public transport-- Validators
<u>TC 282 Veeldatud maagaasi kasutus- ja tootmisseadmed</u> EN 1473:1997	Installation and equipment for liquefied natural gas-- Design of onshore installations
EN 12065:1997	Installations and equipment for liquefied natural gas-- Testing of foam concentrates designed for generation of medium and high expansion foam and of extinguishing powders used on liquefied natural gas fires
EN 12066:1997	Installations and equipment for liquefied natural gas-- Testing of insulating linings for liquefied natural gas impounding areas
<u>TC 285 Mitteaktiivsed kirurgilised implantaadid</u> prEN 12010:1997	Non-active surgical implants-- Joint replacement implants-- Particular requirements
<u>TC 288 Geotehnilised eritööd</u> prEN 1537:1997	Execution of special geotechnical work-- Ground anchors
<u>TC 289 Nahk</u> prEN ISO 4044:1997	Leather-- Preparation of chemical test samples (ISO 4044:1997)
prEN ISO 4045:1997	Leather-- Determination of pH (ISO 4045:1977)
prEN ISO 4048:1997	Leather-- Determination of matter soluble in dichloromethane (ISO 4048:1997)
prEN ISO 5399:1997	Leather-- Determination of water-soluble magnesium salts-- EDTA titrimetric method (ISO 5399:1984)

prEN ISO 11640:1997	Leather-- Tests for colour fastness-- Colour fastness to cycles of to-and-fro rubbing (ISO 11640:1993)
prEN ISO 11643:1997	Leather-- Test for colour fastness-- Colour fastness of small samples to dry-cleaning solutions (ISO 11643:1993)
prEN ISO 11646:1997	Leather-- Measurement of area (ISO 11646:1993)
<u>TC 301 Maantee elektrisõidukid</u>	
prEN 1987-3:1997	Electrically propelled road vehicles-- Specific requirements for safety-- Part 3: Protection of users against electrical hazards
<u>TC 304 Märgistikud</u>	
EN 1922:1997	Information technology-- Character repertoire and coding for interworking with Telex services
<u>TC 309 Jalatsid</u>	
prENV 12940:1997	Footwear manufacturing wastes-- Waste classification and management
<u>ECISS/TC 11 Pofiilterased</u>	
prEN 10056-1:1997	Structural steel equal and unequal leg angles-- Part 1: Dimensions
<u>ECISS/TC 12 Konstruktsiooniterased ja surveseadmete terased, valtsitud lametooted. Mõõtmed ja tolerantsid</u>	
EN 10051:1991+A1:1997	Continuously hot-rolled uncoated plate, sheet and strip of non-alloy steels-- Tolerances on dimensions and of shape (includes amendment A1:1997)
<u>ECISS/TC 23 Termotöödeldavad terased, terasesulamid ja automaaditerased. Omadused</u>	
prEN 10090:1997	Valve steels and internal combustion engines
prEN 10267:1997	Ferritic-pearlitic steels for precipitation hardening from hot-working temperatures
<u>AECMA</u>	
prEN 3924:1997	Aerospace series-- Nickel base alloy NI-B41203 (NiCr7Si5B3)-- Filler metal for brazing-- Tape
prEN 3928:1997	Aerospace series-- Nickel base alloy NI-B40001 (NiCr19Si10)-- Filler metal for brazing-- Tape
prEN 3931:1997	Aerospace series-- Nickel base alloy NI-B31001 (NiCr7Si5B3)-- Filler metal for brazing-- Tape
prEN 3940:1997	Aerospace series-- Nickel base alloy NI-B46001 (NiCo20Si5B3)-- Filler metal for brazing-- Tape
prEN 3944:1997	Aerospace series-- Nickel base alloy NI-B41204 (NiCr13Si4B3)-- Filler metal for brazing-- Tape
<u>JTFPE</u>	
prEN 45510-6-1:1997	Guide for procurement of power station equipment— Part 6-1: Turbine auxiliaries-- Deaerators
prEN 45510-6-2:1997	Guide for procurement of power station equipment— Part 6-2: Turbine auxiliaries-- Feedwater heaters
prEN 45510-6-3:1997	Guide for procurement of power station equipment— Part 6-3: Turbine auxiliaries-- Condenser plant
prEN 45510-6-7:1997	Guide for procurement of power station equipment— Part 6-7: Turbine auxiliaries-- Moisture separator
prEN 45510-8:1997	Guide for procurement of power station equipment— Part 8: Control and instrumentation
<u>CENELEC</u>	
EN 45502-1:1997	Active implantable medical devices-- Part 1: General requirements for safety, marking and information to be provided by the manufacturer

UUDISKIRJANDUS

Dictionary of Computer Science - The Standardized Vocabulary

612 lk inglise keeles ja 626 lk prantsuse keeles. Hind 90 CHF + posti- ja pakikulud

Arvutikeel on saanud keeleks keele sees. Isegi kui valdate keelt, ei pruugi te aru saada arvutislängist. Selle standardiseeritud sõnaraamatu abil ei ole arvutisläng enam ainult arvutifännidele mõistetav. Võite olla kindel, et räägite ja saate asjadest aru nii nagu nad on. Arvuti sõnaraamat põhineb ISO/IEC 2382 seeria standarditel, mida käesolevaks ajaks on ilmunud 28 osa.

CEN Report The "Bridging" document between the EN ISO 14000 series and the EU Regulation "EMAS"

CEN raport "EN ISO 14000 seeria ja EL "EMAS" määruse ühendusdokument". EN ISO 14000 seeria standardid sisaldavad rahvusvaheliselt kokkulepitud keskkonnakorraldusesüsteeme ja töövahendeid, selhulgas keskkonnauditi läbiviimise juhised. EL keskkonnakorralduse ja auditi skeemil (Nõukogu määrus 1836/93) on sama eesmärk, see on vaid detailides erinev EN ISO lähenemisest.

Käesolev raport on koostatud CEN rahvuslikest liikmetest koosneva töögrupi poolt eesmärgiga näidata nende 2 sarnasust ja välja tuua valdkondi, kus organisatsioonid saavad kasutada EN ISO standardeid, et saavutada keskkonnakorralduse ja -auditiskeemide (EMAS) registreerimist.

Data Sheets of horizontal Standards for the safety of machinery

Masinaohutuse horisontaalstandardite andmelehed

Euroopa masinaohutuse standardiprogramm koostati masinaohutusdirektiivi toetuseks juba 10 aastat tagasi ja see põhineb 2 liiki Euroopa standarditel.

Horisontaalstandardid, mis käsitlevad kogu masinaehitust või suuremat osa sellest puudutavaid tehnoloogilisi, metodoloogilisi ja terminoloogilisi ohutust puudutavaid aspekte

Vertikaalstandardid, millest igaüks puudutab mingi kindla masinate kategooria eritingimusi.

Antud väljaanne käsitleb ainult horisontaalstandardeid, mida peaks kasutama kõik masinakonstruktorid ja mida soovitatakse tehnilise hariduse õppejõududele õppetööks. Väljaandes toodud andmelehed on abiks konstruktoritele, aidates välja valida neile vajalikud standardid. Väljaanne sisaldab 93 andmelehte Euroopa standardite EN, Euroopa standardite kavandite prEN ja mõnede ISO standardite (akustika) kohta.

Vväljaannetega saab tutvuda raamatukogus.

EESTI STANDARDITE KAVANDID

- 50 EVS-ISO 2917 Liha ja lihatooted. PH määramine (põhimeetod)
- 50 EVS-ISO 2293 Liha ja lihatooted. Mikroobide üldarvu määramine inkubeerimisel 30 °C temperatuuril. Põhimeetod
- 50 EVS-ISO 2918 Liha ja lihatooted. Nitriti osamassi määramine. Põhimeetod
- 50 EVS-ISO 3100-2 Liha ja lihatooted. Katseproovide ettevalmistamine mikrobioloogiliseks uuringuks.
- 50 EVS-ISO 3496 Liha ja lihatooted. Hüdroksüproliini määramine. Põhimeetod
- 40 prEVS-prEN 197-1 Tsement. Osa 1: Harilike tsementide koostis, spetsifikatsioonid ja vastavuskriteeriumid
- 40 prEVS-prEN 197-2 Tsement. Osa 2: Vastavuse hindamine

Standardite kavanditega saab tutvuda, teha märkusi ja ettepanekuid standardiosakonnas.

MÜÜGILE SAABUNUD

EVS Käsiraamat "Standardite mõte ja kasutamine"	25.-
EVS 738 Mesi. Tehnilised nõuded ja katsetamine	108.-
EVS 741 Söödateravili, jõusööt ja jõusöödakomponendid. Üldise toksilisuse määramine	48.-

Hinnad koos käibemaksuga

***Standardite müük toimub standardiosakonnas
tuba 27 tel 49 35 93, fax 654 13 30 Maie Jaanits***

OKTOOBRI ON STANDARDIAMETI POOLT REGISTRISSE KANTUD

EVS 738:1997	Mesi	
EVS 741:1997	Söödateravili, jõusööt ja jõusöödakomponendid.	
	Üldise toksilisuse määramine	
EVS-EN 253:1997	Eelisolatsioon seotud torusüsteemid maa-alustele kuumaveevõrkudele. Terastöötornust, polüuretaantornust soojusisolatsioonikihist ja polüetüleenümbristorust koosnev eelisolatsioon toru	
EVS-EN 448:1997	Eelisolatsioon seotud torusüsteemid maa-alustele kuumaveevõrkudele. Terastöötornust, polüuretaantornust soojusisolatsioonikihist ja polüetüleenümbristorust koosnev eelisolatsioon liitmik	
EVS-EN 488:1997	Eelisolatsioon seotud torusüsteemid maa-alustele kuumaveevõrkudele. Eelisolatsioon ventiilid (kraanid) terastöötornudele polüuretaanist soojusisolatsioonikihi ja polüetüleenümbrisega	
EVS-EN 489:1997	Eelisolatsioon seotud torusüsteemid maa-alustele kuumaveevõrkudele. Polüuretaanist soojusisolatsioonikihiga terastornude ja polüetüleenümbristorude liited	
EE 10009159 TT 1:96 muud.2-97	Jäätis	10 09 97
EE 10044429 TS 2-96 muud.1-97	Gaseeritud karastusjoogid	15 10 97
EE 10044429 TS 4-96 muud.1-97	Ketšupid	15 10 97
EE 10009893 TT 7-97	Smetana	10 10 97
EE 10103149 TS 4-97	Gaseeritud vesi "Northern spring"	26 09 97
EE 10103149 TS 5-97	Gaseeritud jook "Bubble-up"	26 09 97
EE 10133788 TS 3:97	Vahtpolüstüroolist soojusisolatsioonplaadid "EPS"	22 09 97
EE 10045587 TS 2:1997	Vedel pesemisaine "Progress"	01 10 97
EE 21006018 TS 1:97	Õlled "München-hele", "München-tume" ja "München-kange"	10 10 97
EE 21006018 TS 2:97	Õlled "München-jõuluõlu", "München-kiire õlu" ja "München-vaskne õlu"	10 10 97
EE 41018650 TS 2-97	Kõrvitsasalat	10 10 97
EE 64001592 TT 40-93	Konservid. Kõögiviljasalatid	23 09 97
EE 71037975 TS 18:97	Marineeritud peet	01 10 97
EE 73000083 TS 1-97	Salatid	15 10 97
EE Estolift TS 1-97	Kaubatõstuki ukseplokk	22 10 97
EE Winum-E TS 5:97	Portvein "Rubiin"	22 09 97
EE Winum-E TS 6:97	Maitsestatud viin "Jõhvika Vera"	22 09 97
EE Winum-E TS 7:97	Gaseeritud naturaalne õunaveinijook "Vera Siider"	22 09 97

EE Winum-E TS 8:97 (EE Winum-E TS 1:96 asemel)	Viin "Vodka Vera"	22 09 97
TST-K 11:1997	Kala ja kalatooted. Happesuse määramise meetodid	01 01 97
TST-K 12:1997	Kala ja kalatooted. Organoleptiliste näitajate, netomassi ja koostisosade osamasside määramise meetodid	01 01 97

EVS TEATAJA TELLIMINE 1998. AASTAKS

**1998. aasta EVS TEATAJA püsitellimus maksab 400 krooni
Aastatellimus 430 krooni**

Kõik kes vormistasid püsitellimuse 1997.aastal ja täitsid tellimiskaardi ning kelle andmed ei ole muutunud, võivad tasuda 400 krooni Standardiameti arvele

**Eesti Ühispanga Tallinna kontoris nr 100 520 385 530 04 kood 784
tekstiga "EVS Teataja 1998 eest".**

Palume teatada sellest telefonil 49 20 20 Anne Laimets või faksiga 654 13 30.

Kui soovite saada arvet, palume samuti helistada 49 20 20.

Võimalik maksta ka sularahas Standardiametis kohapeal tuba 215.

Tuletame meelde, et lepingupartnerid saavad EVS Teataja tellimisel 50% hinnaalanduse.

Kellel eelmisel aastal jäi tellimiskaart täitmata, palume seda teha sel aastal.

Aru 10
Tallinn EE0003

Koostaja	Anne Laimets	492020
	Standardiosakond	492020
	Standardite müük	493593
	PRAQIII	492021
	Metroloogia ja akrediteerimise osak.	498890
	Tehniline osakond	493541
	Raamatukogu	493532

EVS TEATAJA TELLIMISKAART

TELLIN EVS TEATAJA

- PÜSITELLIMUSENA 400 krooni aasta**
- AASTATELLIMUSENA 430 krooni aasta**

Teated maksja kohta

Nimi
Asutus
Aadress
Telefon
Kuupäev, allkiri

Teated saaja kohta (kui maksja on teine)

Nimi
Asutus
Aadress
Telefon
Kuupäev, allkiri